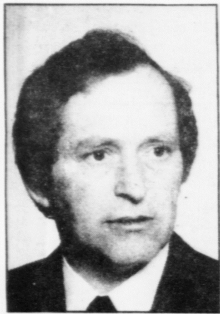

Føroyskur landbúnaður - í dag

Eingin greiður landbúnaðarpolitikkur

-Ynskiligt hevði verið, um bøndur og politikarar komu fram til ein greiðan og væl fyriskrivaðan landbúnaðarpolitikk, bæði fyri nú- og framtíðina, skrivar Peter T. Haahr, stjóri á Royndarstöðini í Búnaðarblaðnum. Hann ivast ikki í, at seyðahaldið kann mennast munandi, neytahaldið gerast betri og grasframleiðslan økja

Peter T. Haahr, stjóri á Royndarstöðini

Sum stóðan er í dag, kann ein draga fram bæði góðar og ringar síður viðvíkjandi jarðarbrúkinum. Menningin tey seinastu 10 árin innan mjólkframleiðsluna er óivað tað besta dømið um væleyndaða landbúnaðarframleiðslu. Hesi árin er framleiðslan meira enn tvífaldað, framleiðslan per kúgv er økt nógv, góðskan á mjólkini fleiri ferðirnar betri, og egin framleiðsla og nýtsla hevur verið vaksandi. Nakrar av orsökunum til hesa stóru framgongd á hesum økinum eru óivað tær lagaligu treytirnar viðvíkjandi figging av velting, fjósbygging, maskinútgerð o.s.fr. Betri kynsbótaarbeiði í neytahaldinum og ein betri rokt og fódning av neytunum. Ísáðing við góðum tarvum, ein betri djóralækna-tænasta, neytaeftirlitið og

ikkí minst eitt nýtt og vælvirkandi mjólkarkirki.

Í seyðahaldinum er ikki sami framburður ella framleiðsluøking farin fram hesi seinastu 10 árin.

Higartil hava einans nakrir fáir bøndur nomið sær eina útbúgving innan landbúnað. Stórir tórvur er á útbúgving innan landbúnaðin, og hetta hevur tarnað eini skjótari útbúgving og menning á hesum økinum.

Virkisbúskapurin og ráðgeving hesum viðvíkjandi liggur á bóndunum sjálvum í dag. Stórir tórvur er á einari einsháttadari skipan fyri landbúnaðarrokskapir, sum kundu liggið til grund fyri figgarligari ráðgeving viðvíkjandi rakstrinum hjá tí einstaka bóndanum. Ein tilik skipan hevði eisini gjørt tað møguligt at samanborið tey ymisku landbrúkinu, og harvið varð skapt eitt gott grundarlag fyri politiskum avgerðum viðvíkjandi landbúnaðarmálum. Slikar tænastur eru í okkara grannalondum, og tær eru settar á stovn við almennum stuðuli.

Eingin seyðaráðgevari er í løtuni, og sparringar hava millum annað havt við sær, at ongur seyðasýningar eru. Landbúnaðarráðgevari er heldur eingin í løtuni. Hesi bæði stovrini eiga at verða sett at virka aftur sum skjótast.

Framtíðin

Higartil hevur verið ógvuliga ringt at fingið eyga á nakran greiða ella klárt fyriskrivaðan landbúnaðarpolitikk fyri Føroyar. Ynskiligt hevði verið, um bøndur og politikarar komu fram til ein greiðan og væl fyriskrivaðan landbúnaðarpolitikk, bæði fyri nú- og framtíðina. Hverji ynski hava vit, og hvønn tórv hevur samfelagið? Hverjar møguleikar hava vit? Hvat er gjørligt? Hverjar fyrirteytr skulu vera til staðar, fyri at vit kunnu náa tey mál, ið vit hava sett okkum?

Her skal verða nomið við nakrar av teimum møguleikum, sum kunnu økja um virksemd og nýtsluna av teimum ágóðum, sum vit longu eiga innan landbúnaðin.

Seyðahaldið kann mennast munandi. Í Íslandi skera teir í dag 1,7 lamb pr. áseyð í meðal um árið á teimum skrásettu gørdunum. Í Føroyum verður skorið umleið 0,7-0,8 lamb pr. áseyð. Ein økt framleiðsla kundi lætt verði seld í Føroyum, og harvið høvdu vit minkað um innflutningin av lambskjóti.

Neytahaldið kann framvegis gerast betri, t.d. kundi ein stóri partur av fódningum verið framleiddur á garðinum.

Grasframleiðslan kann økja, og góðskan kann gerast nógv betri. Fleiri øki kunnu veltast upp úr

nýggjum, og onnur kunnu gerast betri við veiting og møguleiga við at kálka við skeljum.

Øll slog av plantum eiga at verða roynd, har møguleikar tykjast at vera til staðar at fáa fleiri FE/ha, enn tað vanliga grasið gevur okkum í dag. Onkur gróði, t.d. epli, kálrotur og annað grønmeti, kann verða framleitt í stórri mun hjá okkum sjálvum. Orsøkin kann vera annað enn beinleiðis figgarligur fyrirmunur, t.d. reinari og friskari vøra og/ella meira vistfrøðilig framleiðsla.

Ein áhugaverður møguleiki liggur í at umseta mykjutøð og fiskaavfall til »biogass« og livrunnin handilstøð. Í løtuni er ein roynd við at koma upp á beinini á hesum økinum,

og um henda royndin visir góð úrslit, eru møguleikar fyri at útbýggja eitt stóri virksemd á hesum økinum. Ein tilik útbýgging gevur møguleikar at lækka iløgurnar á teimum einstøku gørdunum, minka um dálking og trupulleikar við lukt og minka innflutningin av handilstøðum. Hervið verður okkara livrunna avfall betur nýtt. Yvirskotsorkan frá slikum virki kann nýtast til ravnagn, vakstrarhús ella til at turka hoyggj við.

Ein landbúnaðarútbúgving til komandi bøndur og hjálparfólk eigur at verða sett á stovn skjótast gjørligt. Meginparturin av eini slikari útbúgving eigur at ligga í Føroyum. Tænastan viðvíkjandi ráðgeving eigur

at verða fult úthygd á øllum økjum — eisini innan búskap, roknskap og virkisleiðslu.

Royndarstöðin skal kunna veita tænastur og gera royndir, sum til eina og hverja tíð hava størsta áhuga fyri landbúnaðin. Royndarstöðin skal eisini geva teimum almennu myndugleikunum hagtøl, royndarúrslit og ráð í spurningum viðvíkjandi landbúnaðinum.

Royndarstöðin, landbúnaðarráðgevarin, djóralækna-tænastan og Jarðar-ráðið eiga at hava eitt vælvirkandi samskipti og samarbeiða væl. Í framtíðini eigur at verða arbeitt fram ímóti at leggja allar hesar stovnar á einum stað.

Verjið føroyskar landbúnaðarvørur móti útlendskum dumping-prísi

Í samband við samráðingarnar við EF má EF fáa at vita av, at EF hevur innflutningsverju fyri egna landbúnaðarframleiðslu, so har skuldu vit staðið nakað á jøvnum føti í núverandi umstøðum, skrivar Eiríkur Thorvaldsson, stjóri á Mjólkavirki Búnaðarmanna í Búnaðarblaðnum

Eiríkur Thorvaldsson, stjóri á Mjólkavirki Búnaðarmanna

Flest øll lond hava skipaðan landbúnaðarpolitikk og stýring av hesum. Tey lond, sum hava avmarkaðan útflutningsmøguleika (framleiðslu ella idnað), leggja stóri dent enn onnur á at verja móti innflutningi av vørum, sum tey sjálv eru før fyri at framleiða.

Egin framleiðsla minkar um innflutningstørvin, og harvið nýtslu av gjaldoyra. Framleiðsla skapar fleiri arbeidsplass. Umsetningurin gagnast fleiri ferðir í landsbúskapinum. Røkt av landinum, bygdamenning v.m. eru eisini til fyrirums og trivnað fyri

landið.

Ein annar partur er verjuspurningurin, t.e. kriggj og/ella trupulleikar á flutningsvegnum av einari ella aðrari orsök. Eitt land, ið er sjálvbjargið við matvørum, er betur fyri enn hini, um millumtjóðahandilin steðgar upp av eini ella aðrari orsök, so sum kriggj og natúrvanlukkur.

Hetta mátti m.a. Noreg ásanna undir seinna heimsbardaga, og tí er norsk politikkurin í dag at framleiða egna nýtslu, kosta hvat ið kosta vil.

Flestu Norðurlond seta sær sum mið at framleiða

nóg mikið til egna nýtslu í friðar- eins og ófriðartíðum, men heldur ikki meir, t.v.s. miðað verður ikki